

Shenszi Tartományi Könyvtár

A Selyemút mentén a jövő könyvtáráról

A Selyemút Nemzetközi Könyvtári Szövetség (Silk Road International Library Alliance – SRILA) 2026-os szakmai workshopját október 11. és 18. között rendezték meg az északnyugat-kínai Senhszi tartomány székhelyén, Hszianban. A Kínai Nemzeti Könyvtár által támogatott és a Senhszi Tartományi Könyvtár szervezésében megvalósult rendezvényen 14 ország 26 tagintézményének egy-egy képviselője vett részt.

A SRILA 2018-ban alakult meg a kínai Csengtuban, a Kínai Nemzeti Könyvtár kezdeményezésére. Az „Egy övezet, egy út” kezdeményezéshez kapcsolódó szervezet célja a különböző országok könyvtárai és kulturális intézményei közötti szakmai együttműködés, valamint a nemzetközi tudás- és tapasztalatcsere elősegítése. A jelenleg 42 ország 56 tagintézményét összefogó szövetség megalakulása óta számos konferenciát, szakmai fórumot és képzést szervezett, valamint életre hívta az SRILA Digitális Könyvtár projektet is. Az Országos Széchényi Könyvtár 2025-ben csatlakozott a szövetséghez, amikor Gerencsér Judit vezetésével magyar könyvtárosdelegáció látogatott a Kínai Nemzeti Könyvtárba.

A nemzetközi szövetség idei *workshopja* A digitális intelligencia szerepének erősítése és a Selyemút közös kiépítése: az okos könyvtár elmélete és innovatív gyakorlata címet viselte, amelynek keretében nyolc, vezető kínai egyetemi professzor és könyvtár- és információtudományi szakértő tartott előadást. A program azonban jóval többet kínált egy hagyományos konferenciánál, az elméleti megközelítéseket könyvtár- és múzeumlátogatások egészítették ki, így a résztvevők működés közben is megismerhették a bemutatott megoldásokat.

Az algoritmusok korától a „jövő könyvtáráig”

A szakmai előadások középpontjában az okoskönyvtárak kialakítása, a mesterséges intelligencián (AI) alapuló információszolgáltatások, valamint a könyvtárak társadalmi és szakmai szerepének átalakulása állt. Külön figyelmet kaptak azok a technológiai fejlesztések, amelyek a könyvtári munkafolyamatok hatékonyságának növelése mellett a felhasználói szolgáltatások megújításához is hozzájárulhatnak.

Az egyik meghatározó témakör az volt, hogyan értelmezik újra a könyvtárak a saját szerepeiket az algoritmusok korában. Kína könyvtáraiban a hagyományos információközvetítő funkció mellett egyre hangsúlyosabbá válik a hiteles információk kiválasztásának, értelmezésének és felhasználásának támogatása. Az AI térnyerésével a könyvtárak számára új lehetőségek nyíltak a személyre szabott információszolgáltatások, az intelligens keresőrendszerek és a digitális gyűjtemények hatékonyabb feltárása terén. Különösen érdekes volt a „Future Library 1.0”, vagyis a jövő könyvtárának koncepciója, amely a könyvtárakat a hagyományos tudásközvetítő szerepből egyre inkább a megértést és a gondolkodást támogató intézmények irányába mozdítaná el. Ez a szemlélet a könyvtárosok szakmai szerepét is új megvilágításba helyezi, azonban fontos megjegyezni, hogy a technológiai fejlődés nem a humán szakértelem háttérbe szorulását jelenti, hanem az új kompetenciák és szolgáltatási formák kialakulását.

> **A nemzetközi szövetség idei workshopja A digitális intelligencia szerepének erősítése és a Selyemút közös kiépítése: az okos könyvtár elmélete és innovatív gyakorlata címet viselte**

Az előadások másik fontos területét az okoskönyvtári szolgáltatások gyakorlati alkalmazásai jelentették. A résztvevők több kínai könyvtár fejlesztésein keresztül ismerhették meg az okoskönyvtári rendszerek működését, a generatív AI felhasználási lehetőségeit és a digitális szolgáltatások fejlesztésének irányait. Önálló témaként jelent meg a *SRILA Digitális Könyvtár* is, amely a nemzetközi együttműködés és a kulturális tartalmak digitális hozzáférhetőségének kérdéseit állította középpontba.

A kétnapos előadássorozat egyik legfontosabb tanulsága az volt, hogy az AI alkalmazásának nem szabad önmagában a célnak lennie. A technológiai fejlesztések

akkor teremthetnek valódi értéket, ha azok a könyvtárak alapvető feladatait, a tudás megőrzését, rendszerezését és hozzáférhetővé tételét szolgálják.

A jövő könyvtárai testközelből

Az előadások mellett különösen értékesek voltak a szakmai tanulmányutak. A résztvevők ellátogattak a Hsziani Közkönyvtárba, ahol a Chang'an Academy keretében a korszerű könyvtári terek és a közösségi funkciók kapcsolatát tanulmányozhatták. Hszian okosváros-fejlesztéseinek megismerése arra is rávilágított, hogy a könyvtárak digitális átalakulását nem lehet elszigetelten kezelni, az egyre összetettebb városi információs és kulturális szolgáltatási környezet részei kell, hogy legyenek.

A program egyik fontos állomása a Senhszi Tartományi Könyvtár CREC Lakeview fiókkönyvtára volt, később pedig az intézmény csúcstechnológiás fejlesztési övezetben működő könyvtárát is meglátogattuk. A különböző helyszínek jól érzékeltették, milyen sokféle térben és szolgáltatási környezetben valósulhat meg a modern könyvtár eszménye. A tanulmányutak számomra azt is megerősítették, hogy a technológiai innováció mellett legalább annyira fontos a használókhoz igazodó térszervezés és az intézmények társadalmi beágyazottsága.

A kulturális örökség megőrzésének szintén hangsúlyos szerepe volt, a Senhszi Tartományi Történeti Múzeumban a legújabb technológiával támogatott kulturálisörökség-bemutatás példáival ismerkedtünk meg, míg a Senhszi Tartományi Kulturális Központban a szellemi kulturális örökség élményszerű közvetítése állt a figyelem középpontjában. A szakmai programot történelmi helyszínek, köztük Hszian városfala és az Csin Si Huang-ti első kínai császár mauzóleumához kapcsolódó Agyaghadsereg Múzeum meglátogatása is színesítette. A látottak tükrében Hszian, az egykori Selyemút egyik kiindulópontja különösen alkalmas helyszínnek bizonyult ahhoz, hogy a kulturális örökség és a digitális jövő kapcsolatáról gondolkodjunk közösen.

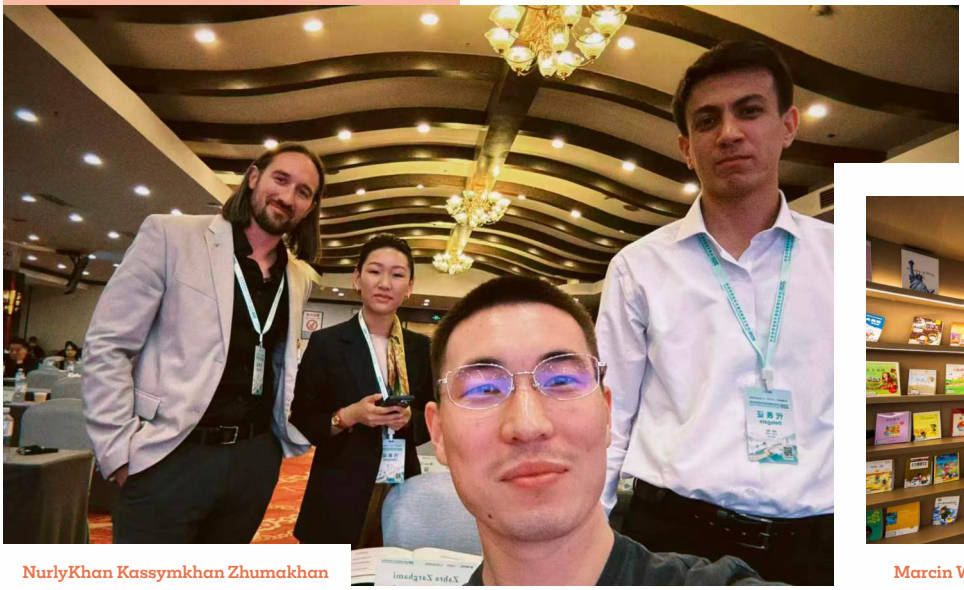
Nemzetközi párbeszéd, közös kérdések

A szakmai program értékét számomra nemcsak az előadások és intézménylátogatások adták, hanem a résztvevők közötti kötetlen beszélgetések is. A különböző országok nemzeti és más jelentős könyvtárainak és intézményeinek munkatársaival folytatott eszmecserékből jól látszott, hogy a digitalizálás, a hosszú távú digitális megőrzés, a szolgáltatások korszerűsítése és az AI felelős használata számos országban közös szakmai kihívás. Miközben az intézményi lehetőségek és a technológiai fejlettség eltérő, a könyvtárak alapvető küldetése ugyanaz, a tudás megőrzése és hozzáférhetővé tétele.

A Hszianban töltött héten a szakmai beszélgetéseken túl valódi barátságok is szövődtek, amelyek számomra a workshop legértékesebb élményei közé tartoznak. Különösen szívesen fogok visszaemlékezni a Kínából, Oroszországból és Közép-Ázsiából érkezett barátaimra, hiszen e térség egyes népeit a magyarokkal közös történelmi gyökerek is összekötik.

A workshop záróünnepségén pedig az a megtiszteltetés ért, hogy a szervezők felkértek, hogy a résztvevők nevében én is osszam meg gondolataimat. Beszédemben külön kiemeltem a nemzetközi szakmai kapcsolatok és az újonnan született barátságok jelentőségét, valamint azt, hogy az automatizáció és az AI térnyerése közben sem feledkezhetünk meg a könyvtárak emberi oldaláról. A kínai házigazdák – különösen a Kínai Nemzeti Könyvtár és a Senhszi Tartományi Könyvtár munkatársai – felkészültsége, figyelmessége és vendégszeretete nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a rendezvény valódi közös szakmai élménnyé váljon.

A hsziani napok legfontosabb tanulsága számomra az, hogy a jövő könyvtáráról nem lehet kizárólag technológiai kérdésként beszélni. Az AI, a digitális gyűjtemények és az új szolgáltatási platformok lehetőségeket teremtenek, de az intézmények értékét továbbra is a megbízhatóság, a szakmai tudás és az emberekhez való kapcsolódás adja. A Selyemút egykor távoli kultúrákat kötött össze, a SRILA ma hasonló szerepet kíván betölteni a könyvtárak között, immár a digitális tudás és a szakmai együttműködés útvonalain.

NurlyKhan Kassymkhan Zhumakhan

Marcin Werla

Szüts Etele